
Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Catalunya

Informe anual 2016

Autors:

Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les ITS i Sida de Catalunya (CEEICSAT)

Alguns drets reservats:

© 2017, Generalitat de Catalunya. Departament de Salut.

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercialSenseObresDerivades 4.0 Internacional.

La llicència es pot consultar a: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.ca>

Edita:

Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les ITS i Sida de Catalunya (CEEICSAT)

Badalona, 22 de novembre de 2017

URL:

www.cceiscat.cat

Suggeriment per a la citació de l'informe complet:

Centre d'Estudis Epidemiològics sobre les Infeccions de Transmissió Sexual i Sida de Catalunya (CEEISCAT).

Vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la SIDA a Catalunya. Informe anual 2016. Badalona: CEEISCAT; 2017.

Introducció	4
Diagnòstics de VIH	5
Diagnòstics de VIH l'any 2016	5
Diagnòstic tardà	5
Tendències per al període 2007 - 2016	6
Casos de SIDA	7
Diagnòstics de SIDA l'any 2016	7
Tendències per al període 1981 - 2016	7
Conclusions	8
Annex 1. Figures	9
Annex 2. Taules	16

1. Introducció

La vigilància epidemiològica de la infecció pel VIH i la sida forma part de la Xarxa de Vigilància Epidemiològica de Catalunya, i la notificació dels casos es fa dintre del Sistema de malalties de declaració obligatòria (MDO).

A Catalunya, la sida és una malaltia de declaració obligatòria (MDO) individualitzada des de 1987 mentre que la infecció pel VIH va ser de notificació voluntària des de l'any 2001 fins al 2010. Amb la publicació del decret 67/2010, de 25 de maig, la infecció pel VIH passa a ser una malaltia de declaració obligatòria individualitzada integrant-se dins dels circuits de vigilància epidemiològica de Catalunya.

La definició de cas, tant de la infecció pel VIH com de la SIDA, es pot trobar en el **document** *Definició de cas de les malalties de declaració obligatòria* que elabora anualment el Departament de Salut

El present informe té l'objectiu de descriure les característiques epidemiològiques de la infecció pel VIH i la SIDA pel 2015 així com les tendències dels darrers 10 anys (2007-2016).

2. Diagnòstics de VIH

Els nous diagnòstics de VIH van ser de notificació voluntària i hospitalària durant el període 2001-2010. A partir de l'any 2010 la infecció pel VIH passa a ser una MDO individualitzada amb complementació per part del professional sanitari d'una enquesta epidemiològica estandarditzada.

Degut al retard en la notificació de los casos de VIH des del seu diagnòstic, les tendències del VIH per al darrer any (2016) i en menor mesura per als dos o tres anys previs tenen un biaix a la baixa. En aquest informe, s'apliquen mètodes estadístics que corregeixen el nombre de casos de VIH tenint en compte el retard de notificació. La correcció del retard de notificació s'ha realitzat segons sexe i via de transmissió.

Diagnòstics de VIH l'any 2016

L'any 2016, el nombre de nous diagnòstics de VIH a Catalunya ha estat de 781, el que representa una taxa de 10,9 casos per 100.000 habitants després de corregir pel retard de notificació. L'any 2016, Catalunya presenta una de les taxes més elevades de nous diagnòstics de VIH de la Unió Europea on la mitjana és de 6,3 casos per 100.000 habitants (**Figura 1**).

Els homes han representat el 86% (674) dels diagnòstics amb una taxa de 19,6 casos per 100.000 habitants mentre que les dones presenten una taxa de 2,9 casos per 100.000 habitants (**Figura 2**). La raó home:dona va ser de 7 (**Figura 3**).

La mitjana d'edat dels casos ha estat de 37 anys. El 40% del total de nous diagnòstics de VIH al 2016 tenien entre 30-39 anys, el 33% tenien 40 anys o més i un 27% eren menors de 30 anys. No hi ha hagut cap cas de transmissió vertical (**Figura 4**).

Quant al lloc d'origen dels casos, el 42% dels casos es van diagnosticar en persones nascudes fora de l'Estat espanyol (**Figura 5**). Del total (273), el 58% pertanyien a persones originàries de països d'Amèrica Llatina i Carib (**Figura 6**).

La via de transmissió més freqüent ha estat la dels HSH (62%) seguit dels homes heterossexuals (12%), de les dones heterossexuals (10%) i dels UDVP (7%) (**Figura 7**).

Segons el territori geogràfic, a la ciutat de Barcelona s'han diagnosticats el 53% dels nous diagnòstics de VIH de Catalunya l'any 2016 (**Figura 8**).

Diagnòstic tardà

A efectes d'aquest informe s'ha definit diagnòstic tardà (DT) de la infecció pel VIH quan la xifra del recompte de limfòcits CD4 més pròxima al diagnòstic ha estat inferior a 350 cels/microlitre (muL) i DT amb malaltia avançada (DTA) quan el recompte de CD4 ha estat inferior a 200 cels/muL.

Dels total de diagnòstics de VIH l'any 2016, en 517 (88%) constava informació sobre el recompte de limfòcits CD4 i d'aquests complien criteris de DT de la infecció pel VIH el 43% dels casos, dels quals el 23% presenten DTA (**Figura 9**).

La proporció de DT segons sexe va ser superior en les dones que en els homes i dones (48% i 42%, respectivament), va augmentar amb l'edat, del 27% en menors de 25 anys fins al 62% en majors de 55 anys (**Figura 10**). Pel que fa a la via de transmissió, la major proporció de DT es va observar en homes i dones heterossexuals (51%) mentre que va ser del 39% en HSH (**Figura 11**).

Tendències per al període 2007-2016

Globalment, el nombre de casos de VIH per 100.000 habitants s'ha mantingut estable per als anys 2007-2016, tot i que segons sexe en els homes s'observa un augment del 10% en el nombre de nous diagnòstics per 100.000 mentre que en les dones s'observa un descens del 40% en el nombre de nous diagnòstics de VIH (**Figura 2 i 3**).

Pel que fa a l'origen, s'observa un increment de les persones immigrants en el total de casos de VIH fins l'any 2011 i posteriorment una estabilització (**Figura 5**).

En aquests 10 anys, es manté l'increment del diagnòstics de VIH en HSH (44%), passant de 335 casos al 2007 a 484 casos al 2016. En els homes heterosexuales, es manté el descens dels diagnòstics de VIH (36%), passant de 143 casos al 2007 a 91 casos al 2016 i en les dones heterosexuales s'ha produït un descens del 46%, passant de 142 casos al 2007 a 77 casos al 2016. Finalment, els diagnòstics de VIH en UDVP han disminuït un 34%, passant de 80 casos al 2007 a 53 casos al 2016 (**Figura 12**).

La proporció de diagnòstic tardà del VIH dels darrers 10 anys continua en descens (32%), passant del 49% en 2007 al 43% al 2016 (**Figura 9**).

3. Casos de SIDA

La sida és una malaltia de declaració obligatòria (MDO) individualitzada des de 1987.

Diagnòstics de SIDA l'any 2016

L'any 2016, el nombre total casos de SIDA declarats ha estat de 94, el que representa una taxa global de 1,3 casos per 100.000 habitants (**Figura 1**).

El 73% dels casos són homes i el 27% dones amb una raó home:dona de 3.

Les malalties indicatives de sida més freqüents ha estat la pneumònia per *Pneumocystis jirovecii* (29%), la candidiasi esofàgica (15%), el sarcoma de Kaposi (14%) i la tuberculosi pulmonar o extrapulmonar (10%) (**Figura 13**).

Tendències per al període 1981-2016

Des del diagnòstic del primer cas de sida l'any 1981, la taxa d'incidència anual va augmentar progressivament, passant de 0,8 casos per 100.000 habitants l'any 1983 fins a arribar a 26,0 casos per 100.000 habitants l'any 1994, coincidint amb l'expansió de la definició epidemiològica de cas de sida. Entre 1996 i 1998 es va produir una forta davallada en el nombre de casos (1.364 i 695 casos, respectivament), representant una disminució de les notificacions de sida del 49% en 2 anys. Des d'aleshores, la disminució anual del nombre de casos de sida és menor i més gradual, reflectint l'estabilització de l'efecte de les noves teràpies en la incidència de casos de sida (**Figura 1**).

4. Conclusions

Tot i que als darrers cinc anys el nombre de diagnòstics de VIH per 100.000 habitants a Catalunya s'ha mantingut estable, es manté en xifres molt elevades reflectint d'una banda que la transmissió persisteix així com els esforços del cribratge i diagnòstic precoç.

Es manté la tendència a l'augment del nombre de diagnòstics de VIH en HSH amb un increment aproximadament un 44% en la darrera dècada (2007 – 2016).

Es manté l'elevat nombre de persones immigrants entre els nous diagnòstics de VIH.

El diagnòstic precoç del VIH encara continua sent un repte doncs tot i que als darrers 10 anys la proporció de persones amb un diagnòstic tardà ha anat disminuint encara es manté en una xifra elevada (43%).

Annex 1. Figures

Figura 1. Evolució anual dels diagnòstics de VIH i dels casos de SIDA. Catalunya, 1981 - 2016.

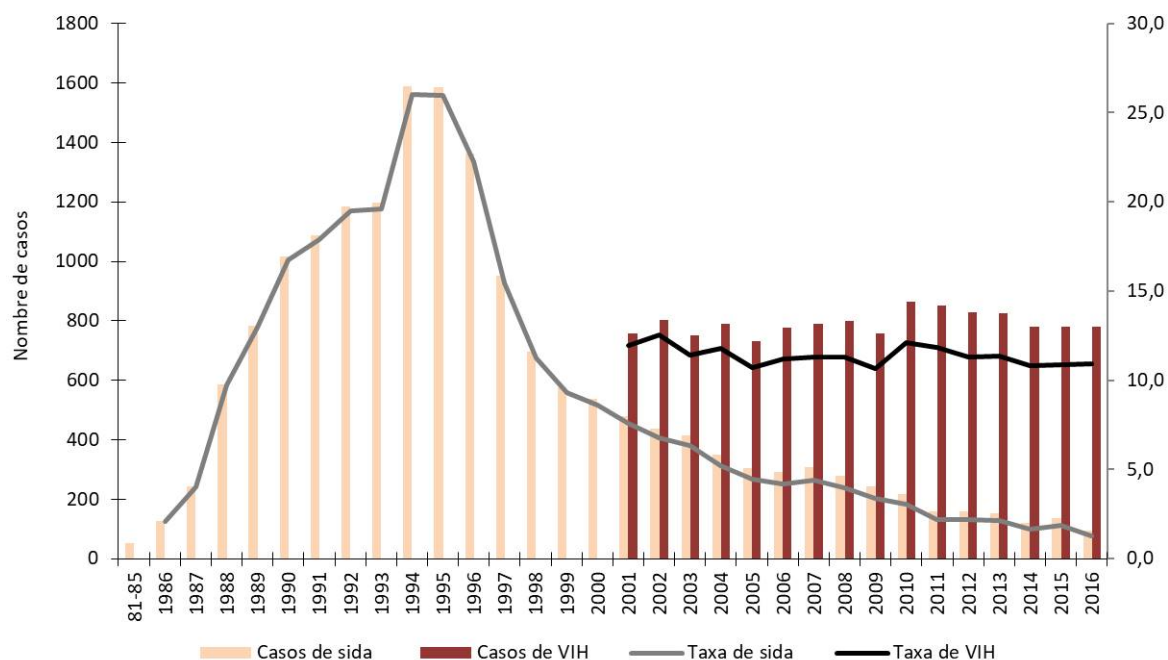

Figura 2. Evolució dels diagnòstics de VIH per 100.000 habitants segons sexe. Catalunya, 2007- 2016.

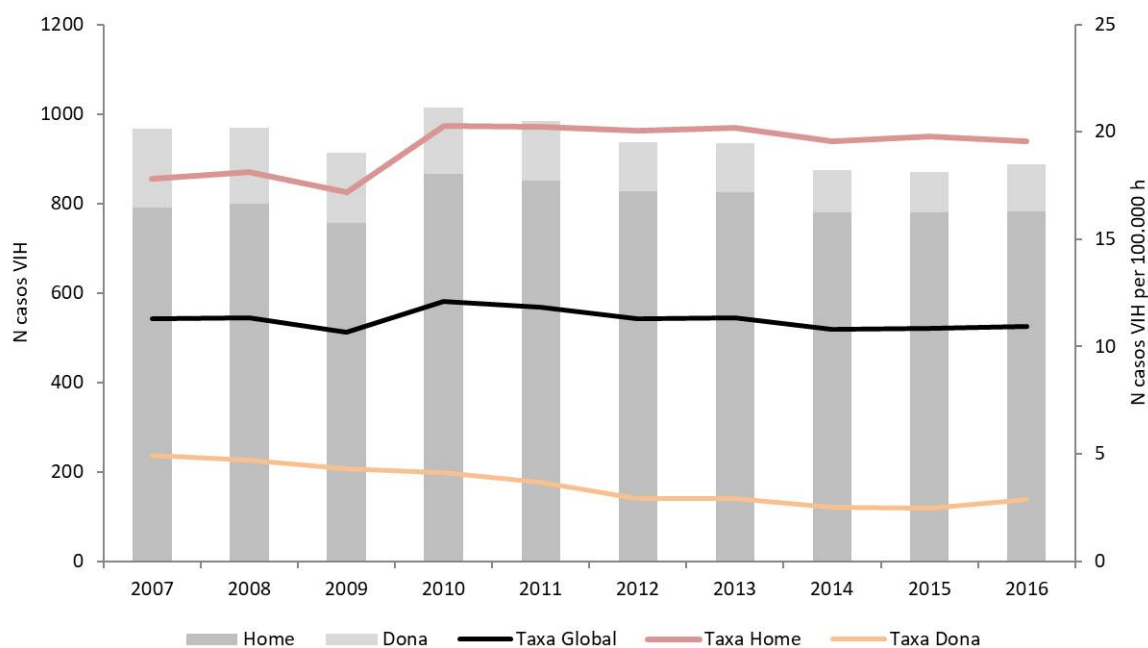

Figura 3. Evolució dels diagnòstics de VIH segons sexe i raó home-dona. Catalunya, 2007 - 2016.

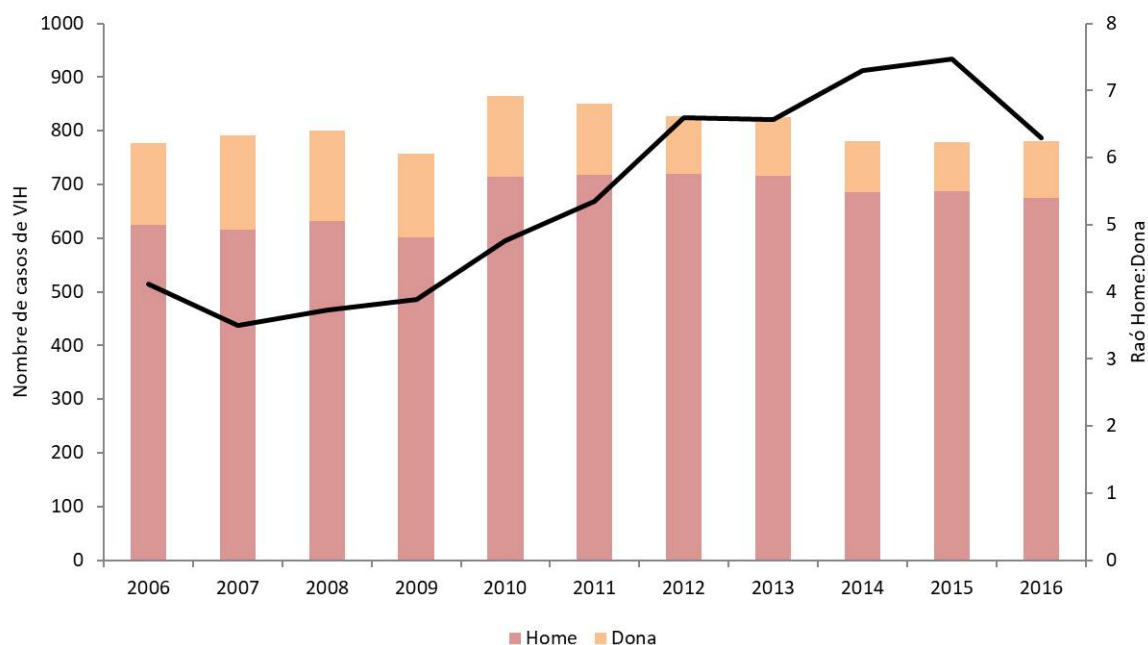

Figura 4. Distribució dels diagnòstics de VIH segons sexe i edat. Catalunya, 2016.

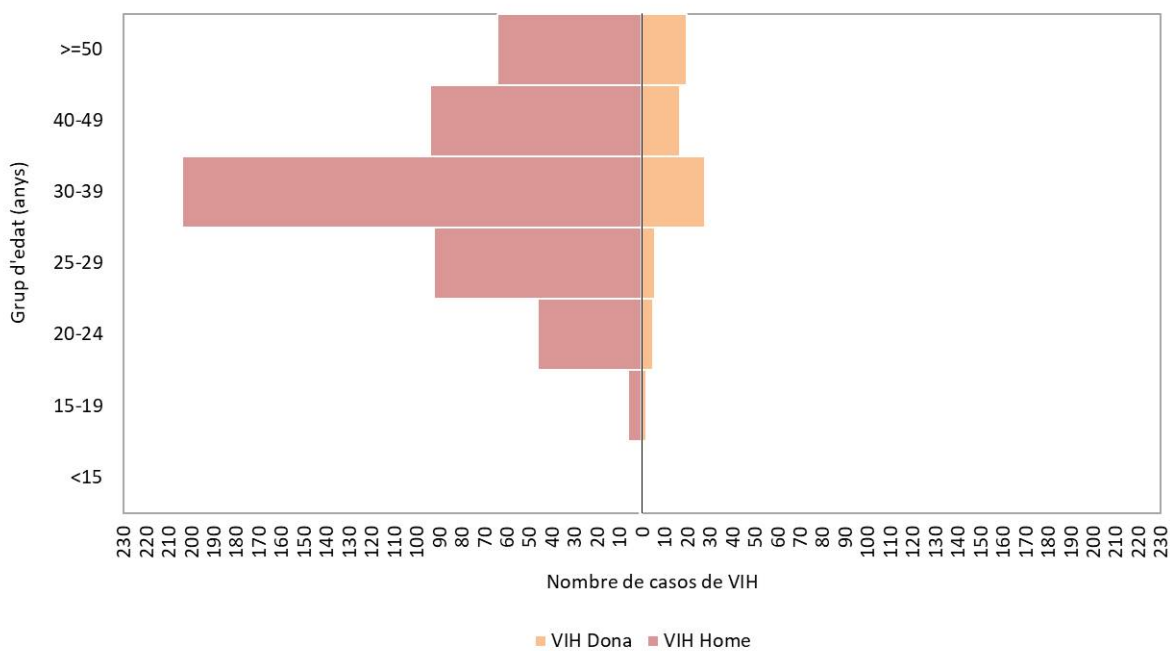

Figura 5. Evolució dels diagnòstics de VIH segons origen. Catalunya, 2007 - 2016

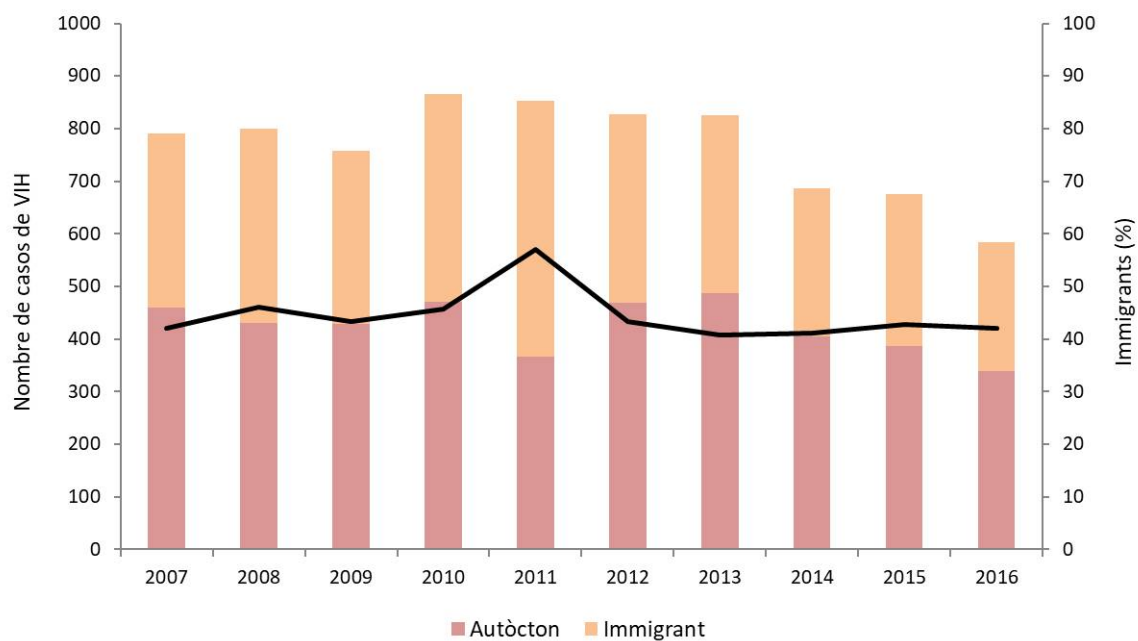

Figura 6. Distribució dels diagnòstics de VIH segons origen i sexe. Catalunya, 2016

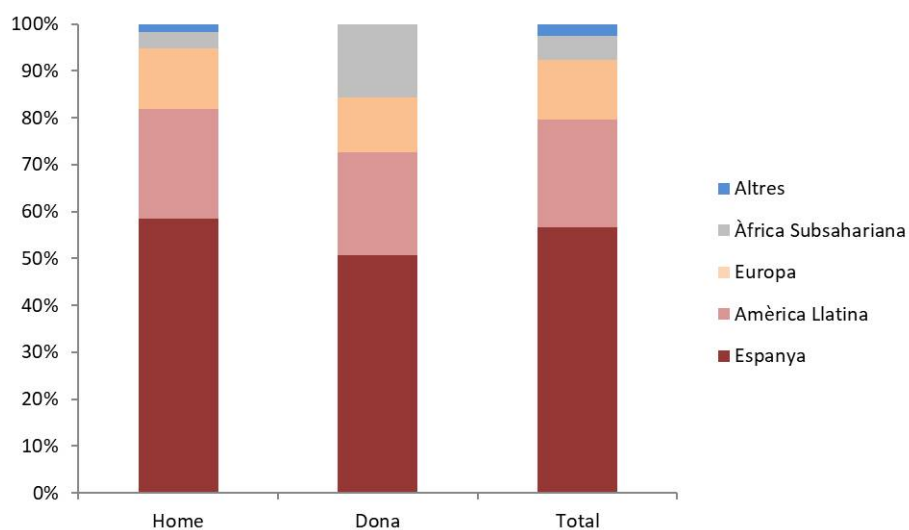

Figura 7. Distribució dels diagnòstics de VIH segons via de transmissió. Catalunya, 2016.

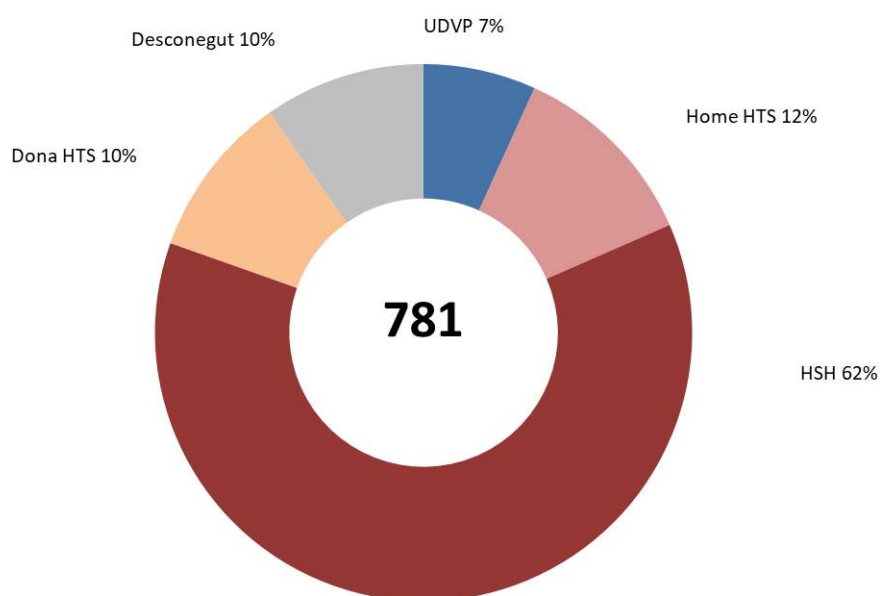

Figura 8. Distribució dels diagnòstics de VIH segons unitat de vigilància epidemiològica de residència. Catalunya, 2016.

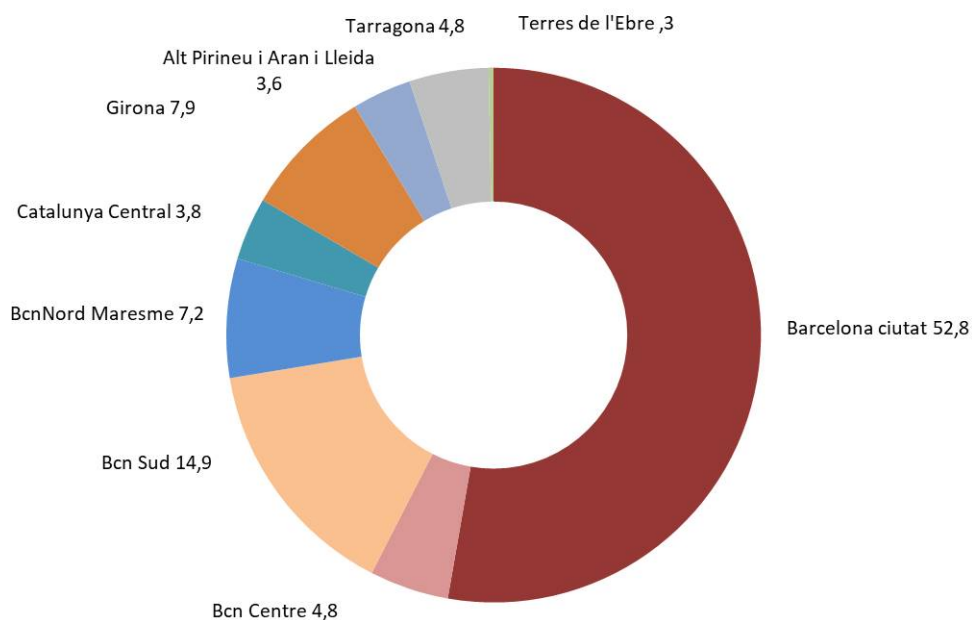

Figura 9. Evolució del percentatge del recompte de CD4 <350/mm³ i <200/mm³ al diagnòstic de VIH. Catalunya, 2007-2016.

Figura 10. Distribució del percentatge del recompte de CD4 <350/mm³ i <200/mm³ al diagnòstic de VIH segons grup d'edat. Catalunya, 2016.

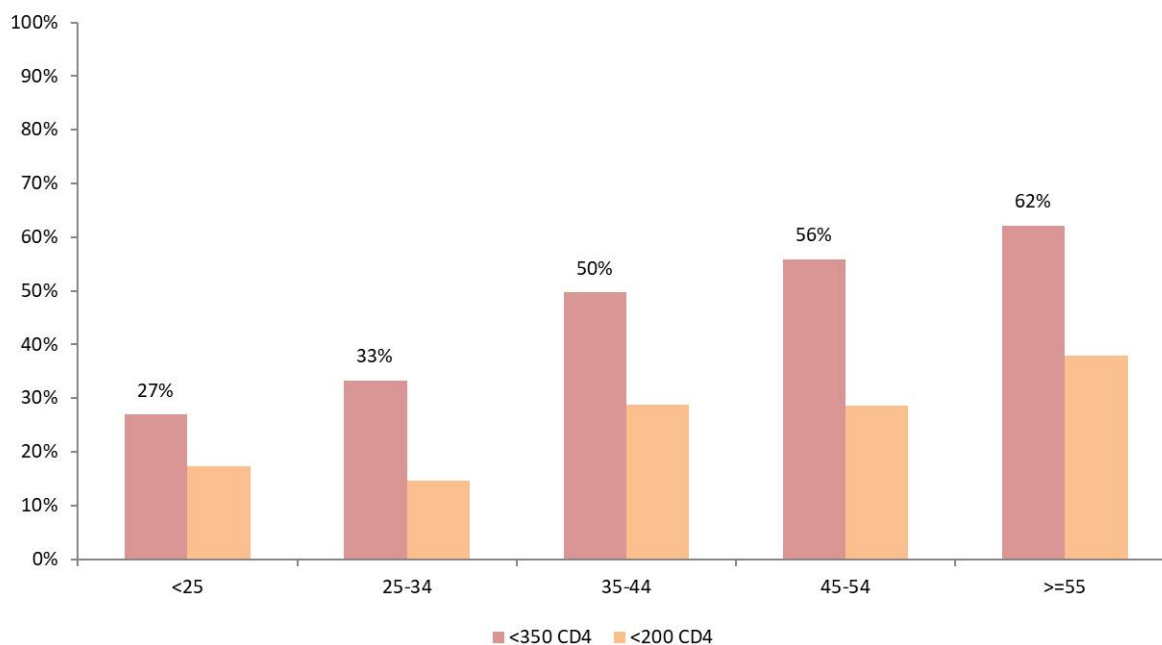

Figura 11. Distribució del percentatge del recompte de CD4 <350/mm³ i <200/mm³ al diagnòstic de VIH segons via de transmissió. Catalunya, 2016.

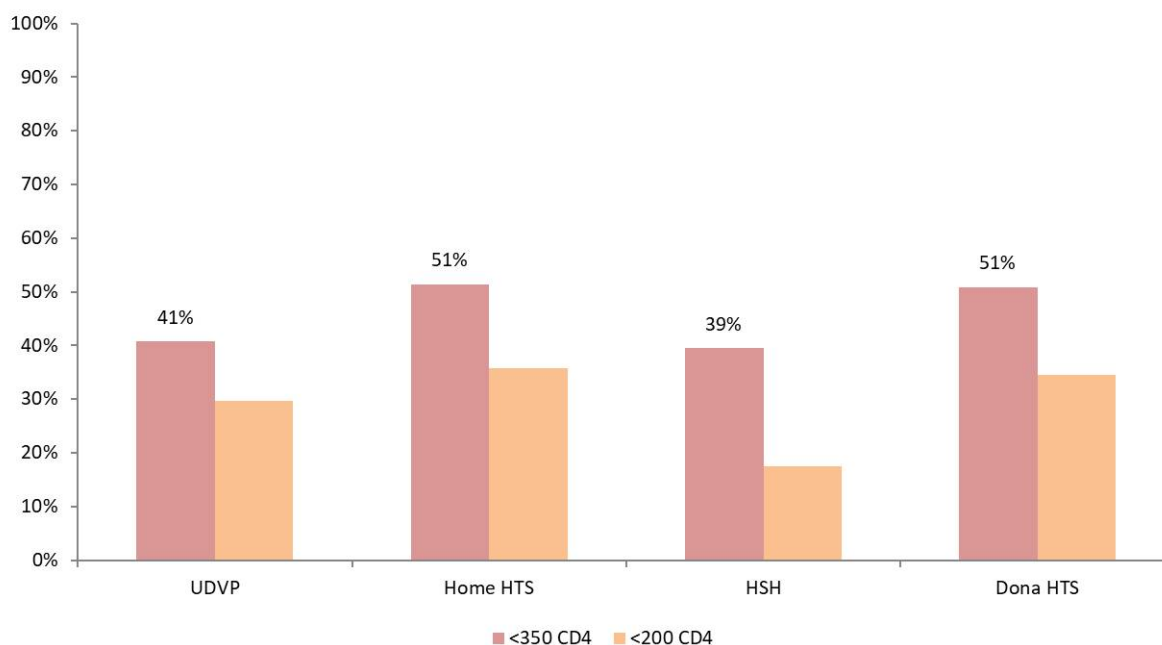

Figura 12. Evolució dels diagnòstics de VIH segons via de transmissió. Catalunya, 2007-2016.

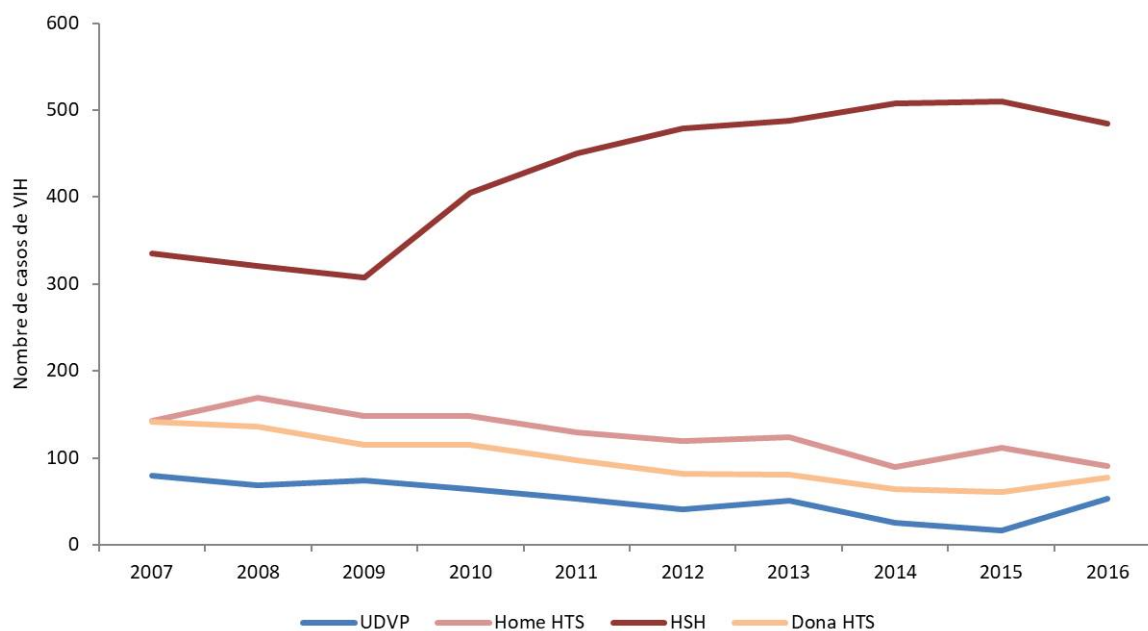
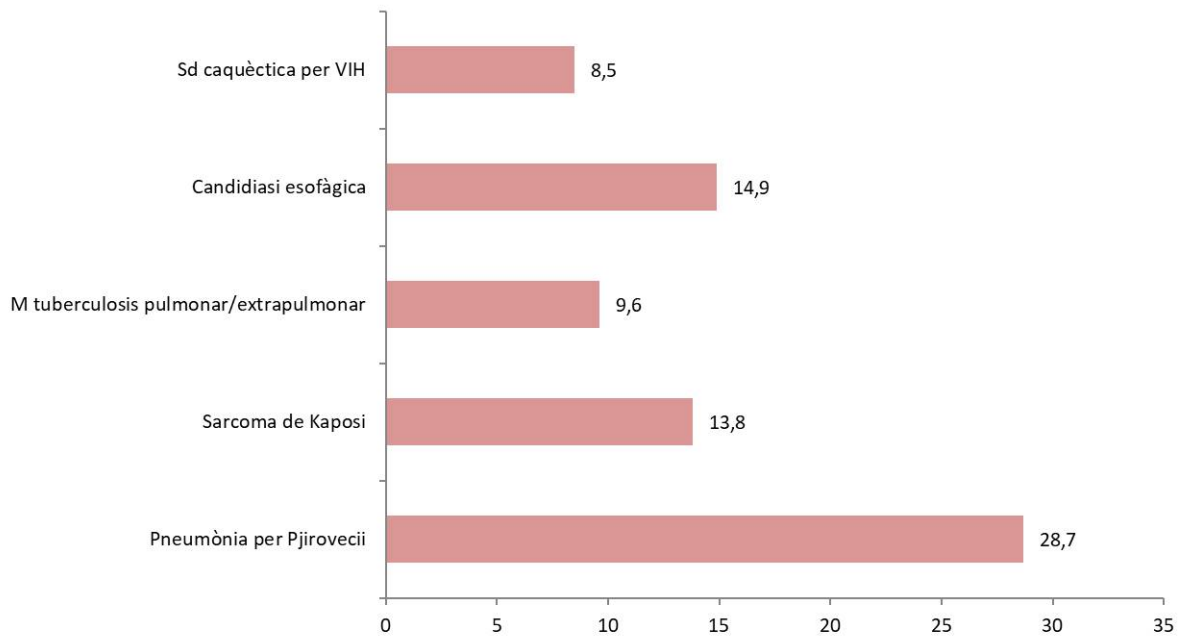

Figura 13. Distribució de les principals malalties indicatives de sida. Catalunya, 2016.

Annex 1. Taules

Taula 1. Diagnòstics de VIH i taxes per 100.000 habitants segons unitat de vigilància epidemiològica, 2007 - 2016.

	Catalunya		Barcelona ciutat		Barcelona-Zona Vallès		Barcelona-Zona Sud		Barcelona-Zona Barcelonès Nord i Maresme		Catalunya Central		Girona		Lleida-Alt Pirineu i Aran		Camp Tarragona		Terres de l'Ebre	
	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa
2007	791	11,3	384	24,1	67	5,5	83	6,6	59	7,6	11	2,2	92	13,3	41	9,9	41	7,1	13	7,1
2008	800	11,3	350	21,7	87	7,0	70	5,5	46	5,8	15	3,0	106	14,8	55	12,9	58	9,7	13	6,9
2009	757	10,6	332	20,5	77	6,0	74	5,7	46	5,8	17	3,3	110	15,0	40	9,1	56	9,1	5	2,6
2010	865	12,1	430	26,6	79	6,2	78	6,0	71	8,8	33	6,4	70	9,5	31	7,0	60	9,7	13	6,8
2011	852	11,9	469	29,0	54	4,2	86	6,6	55	6,8	39	7,6	75	10,1	29	6,5	40	6,5	5	2,6
2012	828	11,3	462	28,5	57	4,4	71	5,4	66	8,1	29	5,6	61	8,2	36	8,1	42	6,7	4	2,1
2013	825	11,3	435	27,0	56	4,3	114	8,7	55	6,8	30	5,8	49	6,6	35	7,9	41	6,6	10	5,3
2014	686	9,5	396	24,7	53	4,1	60	4,6	54	6,7	12	2,3	38	5,1	30	6,8	41	6,7	2	1,1
2015	676	9,4	388	24,2	42	3,2	83	6,3	50	6,2	14	2,7	47	6,4	18	4,1	31	5,1	3	1,6
2016	585	8,1	309	19,3	28	2,2	87	6,6	42	5,2	22	4,3	46	6,2	21	4,8	28	4,6	2	1,1

Taula 2. Diagnòstics de VIH segons via de transmissió. Catalunya, 2007 - 2016.

	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
UDVP	80	10,1%	68	8,5%	74	9,8%	64	7,4%	53	6,2%	41	5,0%	51	6,2%	25	3,2%	17	2,2%	53	6,8%
Home Heterosexual	143	18,1%	169	21,1%	148	19,6%	148	17,1%	129	15,2%	119	14,4%	124	15,0%	90	11,5%	112	14,4%	91	11,7%
Homo-bisexual	335	42,4%	321	40,1%	308	40,7%	405	46,8%	450	52,9%	479	57,9%	488	59,2%	508	65,1%	510	65,5%	484	62,0%
Dona Heterosexual	142	18,0%	136	17,0%	115	15,2%	115	13,3%	97	11,4%	82	9,9%	81	9,8%	64	8,2%	61	7,8%	77	9,9%
Altres o Risc no qualificat	91	11,5%	106	13,3%	112	14,8%	132	15,3%	122	14,3%	107	12,9%	81	9,8%	93	11,9%	79	10,1%	76	9,7%
Transmissió Vertical	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Total	791	100,0%	800	100,0%	757	100,0%	865	100,0%	851	100,0%	828	100,0%	825	100,0%	780	100,0%	779	100,0%	781	100,0%

Taula 3. Diagnòstics de VIH segons edat i sexe. Catalunya, 2007-2016.

	2007						2008						2009						2010						2011							
	Home		Dona		Total		Home		Dona		Total		Home		Dona		Total		Home		Dona		Total		Home		Dona		Total			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
<15	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,2%	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	1	0,6%	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
15-19	6	1,0%	8	4,5%	14	1,9%	3	0,5%	6	3,6%	9	1,2%	9	1,5%	2	1,3%	11	1,5%	13	1,8%	3	2,0%	16	2,1%	15	2,1%	3	2,2%	18	2,4%		
20-24	41	6,7%	22	12,5%	63	8,3%	53	8,4%	19	11,2%	72	9,5%	59	9,8%	16	10,3%	75	9,9%	66	9,2%	17	11,3%	83	11,0%	65	9,1%	15	11,2%	80	10,6%		
25-29	97	15,8%	36	20,5%	133	17,6%	105	16,6%	38	22,5%	143	18,9%	98	16,3%	23	14,8%	121	16,0%	122	17,1%	27	18,0%	149	19,7%	148	20,6%	29	21,6%	177	23,4%		
30-39	261	42,4%	57	32,4%	318	42,1%	250	39,6%	60	35,5%	310	41,0%	231	38,4%	68	43,9%	299	39,6%	263	36,8%	46	30,7%	309	40,9%	258	36,0%	51	38,1%	309	40,9%		
40-49	132	21,5%	34	19,3%	166	22,0%	146	23,1%	29	17,2%	175	23,1%	140	23,3%	32	20,6%	172	22,8%	166	23,2%	34	22,7%	200	26,5%	161	22,5%	18	13,4%	179	23,7%		
>=50	78	12,7%	19	10,8%	97	12,8%	73	11,6%	17	10,1%	90	11,9%	65	10,8%	13	8,4%	78	10,3%	85	11,9%	23	15,3%	108	14,3%	70	9,8%	18	13,4%	88	11,6%		
Total	615	77,7%	176	22,3%	791	100,0%	631	78,9%	169	21,1%	800	100,0%	602	79,5%	155	20,5%	757	100,0%	715	82,7%	150	17,3%	865	100,0%	717	84,3%	134	15,7%	851	100,0%		

	2012						2013						2014						2015						2016					
	Home		Dona		Total		Home		Dona		Total		Home		Dona		Total		Home		Dona		Total		Home		Dona		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
<15	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	1	0,1%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%	1	0,0%	0	0,0%	1	0,1%
15-19	9	1,3%	1	0,9%	10	1,3%	16	2,2%	2	1,8%	18	2,4%	9	1,5%	0	0,0%	9	1,2%	16	2,7%	2	2,6%	18	2,7%	6	2,6%	2	0,0%	8	1,2%
20-24	57	7,9%	17	15,6%	74	9,8%	67	9,4%	9	8,3%	76	10,1%	56	9,2%	9	11,7%	65	8,6%	56	9,3%	3	3,9%	59	8,7%	46	6,4%	5	0,0%	51	7,5%
25-29	138	19,2%	16	14,7%	154	20,4%	121	16,9%	15	13,8%	136	18,0%	120	19,7%	12	15,6%	132	17,5%	109	18,2%	13	17,1%	122	18,0%	92	7,7%	6	0,0%	98	14,5%
30-39	282	39,2%	40	36,7%	322	42,6%	267	37,3%	42	38,5%	309	40,9%	236	38,8%	16	20,8%	252	33,3%	222	37,0%	28	36,8%	250	37,0%	204	35,9%	28	0,0%	232	34,3%
40-49	164	22,8%	23	21,1%	187	24,7%	160	22,3%	19	17,4%	179	23,7%	134	22,0%	24	31,2%	158	20,9%	137	22,8%	18	23,7%	155	22,9%	94	21,8%	17	0,0%	111	16,4%
>=50	69	9,6%	12	11,0%	81	10,7%	84	11,7%	22	20,2%	106	14,0%	54	8,9%	16	20,8%	70	9,3%	60	10,0%	12	15,8%	72	10,7%	64	25,6%	20	0,0%	84	12,4%
Total	719	79,6%	109	20,4%	828	100,0%	716	86,8%	109	13,2%	825	100,0%	609	88,8%	77	11,2%	686	100,0%	600	79,6%	76	20,4%	676	100,0%	507	79,6%	78	20,4%	585	86,5%

Taula 4. Diagnòstics de VIH segons país d'origen. Catalunya, 2007-2016.

	2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Espanyol	431	53,9%	429	56,7%	470	54,3%	367	43,1%	469	56,6%	488	59,2%	404	58,9%	387	57,2%	339	57,9%
Estranger	369	46,1%	328	43,3%	395	45,7%	485	56,9%	359	43,4%	337	40,8%	282	41,1%	289	42,8%	246	42,1%

Taula 5. Casos de SIDA i taxes per 100.000 habitants segons regió sanitària, 2007-2016.

	Catalunya		Alt Pirineu i Aran		Barcelona ciutat		Barcelona-Zona Vallès		Bcn Sud		BcnNord Maresme		Catalunya Central		Girona		Lleida		Camp de Tarragona		Terres de l'Ebre	
	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa	N	Taxa
2007	309	4,4	1	1,4	142	8,9	23	1,9	31	2,5	43	5,5	4	0,8	34	4,9	13	3,8	8	1,4	10	5,5
2008	279	3,9	2	2,6	110	6,8	30	2,4	20	1,6	36	4,6	12	2,4	35	4,9	13	3,7	17	2,8	4	2,1
2009	242	3,4	1	1,3	110	6,8	18	1,4	16	1,2	32	4,0	6	1,2	35	4,8	12	3,3	10	1,6	2	1,0
2010	217	3,0	0	0,0	91	5,6	16	1,2	30	2,3	29	3,6	2	0,4	27	3,7	8	2,2	11	1,8	3	1,6
2011	159	2,2	1	1,3	81	5,0	8	0,6	12	0,9	13	1,6	9	1,8	21	2,8	4	1,1	9	1,5	1	0,5
2012	159	2,2	0	0,0	87	5,4	6	0,5	9	0,7	22	2,7	7	1,4	14	1,9	7	1,9	7	1,1	0	0,0
2013	154	2,1	0	0,0	76	4,7	10	0,8	13	1,0	13	1,6	4	0,8	22	2,9	6	1,6	6	1,0	4	2,1
2014	120	1,6	0	0,0	63	3,9	6	0,5	15	1,1	8	1,0	3	0,6	13	1,8	3	0,8	8	1,3	1	0,5
2015	135	1,8	1	1,4	64	4,0	4	0,3	19	1,4	11	1,4	4	0,8	22	3,0	4	1,1	5	0,8	1	0,5
2016	94	1,3	0	0,0	32	2,0	2	0,2	19	1,4	7	0,9	3	0,6	24	3,2	1	0,3	5	0,8	1	0,6